

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ДОБРОБУТУ СІЛЬСЬКИХ ЖИТЕЛІВ

Сучасний стан ринку праці на селі, свідчить що у період ринкової трансформації аграрної сфери не було активовано у достатній мірі дієвих механізмів, спроможних впливати на підвищення рівня добробуту сільських жителів. Наразі, потрібні сучасні важелі регулювання сільського ринку праці, які матимуть як характер окремої складової соціальної політики, так і «вбудовуватимуться» у якості елементів в інвестиційну, кредитно-фінансову, податкову та інші напрями економічної політики забезпечення благополуччя держави. Актуальним завданням при цьому є формування відповідного мотиваційного механізму, який би спонукав економічні суб'єкти, що здійснюють свою діяльність на селі, до створення сприятливих умов проживання на селі та розширення взаємодії щодо вирішення соціальних питань з громадськістю, розширюючи доступ до отримання сільськими мешканцями матеріальних і духовних благ.

Політика у сфері забезпечення зростання добробуту населення має реалізовуватися шляхом розробки та виконання регіональних стратегій і вироблених на їх основі цільових програм розвитку сільських територій, які формуються з урахуванням інтересів сільських громад. При цьому важливим є забезпечення тісної взаємодії та співпраці останніх з сільськогосподарськими товаровиробниками, що стане основою для вироблення конструктивних рішень, підкріплених фінансовим забезпеченням.

Механізм підвищення рівня життя і соціального захисту сільського населення має на меті узгоджувати інтереси суб'єктів (роботодавців, власників, профспілок та сільських громад). Програмні заходи, які мають реалізовуватися в рамках цього механізму, повинні врахувати поточну ситуацію на ринку праці та передбачати ймовірні прогнози розвитку, мати поступальний характер. Механізм має забезпечувати узгодження інтересів суб'єктів взаємодії забезпечення підвищення рівня життя і соціального захисту населення – роботодавців, власників, сільських громад та профспілок. Всі передбачені заходи цільових програм сприяння підвищення рівня життя і соціального захисту сільського населення мають ґрунтуватися на моніторингових дослідженнях, координації і контролі за реалізацією цілей передбачених програмних заходів. Як свідчать сучасні тенденції розвитку сільських територій спостерігається звуження кількості джерел отримання доходів сільськими жителями. У свою чергу відсутність широких можливостей одержання вагомих доходів від трудової діяльності в сільській місцевості призвела до ситуації, коли особисте селянське господарство стало основним місцем зайнятості і забезпеченням добробуту селянина. Таку ситуацію в розвитку аграрного виробництва слід характеризувати як не сприяючу підвищенню продуктивності праці та розширенню доступу селян до джерел підвищення доходів. Особисте селянське господарство не здатне створити умови для розвитку мотивації в умовах обмеженості власних розмірів та перспективи розвитку. Масштабність ситуації стосовно масової зайнятості селян в особистому селянському господарстві взаємо негативною і вимушеним явищем, яке за умови поступального розвитку великотоварного виробництва має знизитися. Розуміється, що за появи альтернативи у вигляді робочих місць, які пропонуватимуть сільгоспідприємства, стабільності оплати праці, зайнятості у селянському господарстві стане менш привабливою.

Доходи є відправною точкою створення фонду споживання, його внутрішньої структури. Доходи домогосподарств, а особливо їх структура, показують ставлення сільських жителів до трудової діяльності та визначають особливості відтворення населення. Даний аспект набуває досить важливого значення з огляду на поглиблення

депресивності сільських територій та зниження їх трудового потенціалу з точки зору наявних трудових ресурсів (кількісна сторона потенціалу). В структурі сукупних ресурсів сільських домогосподарств намічається тенденція до збільшення питомої ваги оплати праці із 33,9 % у 2011 році до 37,5 % у 2012 р., така частка вказує на збереженні низького рівня оплати праці на селі, що змушує селян займатися іншими видами діяльності, перш за все особистим господарством. Поряд з цим природний приріст сільського населення має від'ємний характер, чисельність працездатного населення знижується, погіршується кількісна складова трудового потенціалу села, що призводить до збільшення частки дотаційних виплат населенню у вигляді пенсій. Відповідно частка пенсій у сукупних ресурсах сільських домогосподарств зросла з 23,9% у 2011 р. до 25,1% у 2012 р.

Для України недостатньо тільки розроблення і впровадження загальнодержавної стратегії регулювання доходів населення і використання національного механізму їх регулювання. Необхідно більш активне впровадження регіональних механізмів системи регулювання доходів населення, що передбачає її вдосконалення. З цією метою пропонуються у більшій мірі проводити врахування регіональних особливостей сільських територій, впровадити розроблення варіантів використання регулюючих інструментів покращення добробуту населення, в основі яких лежить формування доходів населення в регіонах різного типу.